

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมวิทยาเป็นวิชาเกี่ยวกับสังคม มีคำจำกัดความว่า เป็นวิชาการแขนงหนึ่งทางสังคมศาสตร์ เป้าหมายระยะยาวของวิชานี้อยู่ที่ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างขั้นมูลฐานของสังคม พลังสำคัญที่ส่งเสริมกลุ่มคนในการอยู่ร่วมกัน และที่ทำให้กลุ่มคนแตกแยกกัน นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับภาวะการเปลี่ยนแปลงชีวิตสังคมของคน ด้วยเหตุนี้ สังคมวิทยาจึงมีลักษณะเหมือนกับวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์¹ และมีกล่าวไว้ในหนังสือสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาว่า "วิชาสังคมวิทยาเป็นวิชาใหม่ ถือเป็นศาสตร์ทางพฤติกรรม (Behavioral Science) ที่พยายามเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน"²

นักสังคมวิทยาสนใจและศึกษาถึงความจำเป็นของมนุษย์ในค่านิยมประเพณี (Socialization) ทำให้เกิดความรู้ว่า มนุษย์แต่ละคนจำเป็นจะต้องผ่านกระบวนการอันนี้ ถึงจะทำให้มีบุคลิกภาพหรือความเป็นมนุษย์ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นักสังคมวิทยาอาจทำการทดลองเกี่ยวกับอาชญากรรม ปัญหาวัยรุ่น โดยศึกษาจากลักษณะครอบครัว บุคคลที่เขาคบหาสมาคม และสภาวะสังคมอื่น ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันกับที่นักสังคมวิทยา อาจศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งอาจมีขึ้นหรือไม่มีขึ้น โดยเอาปัจจัยต่าง ๆ ของสังคมมนุษย์มาพิจารณา และโดยนัยนี้ จึงถือว่าสังคมวิทยาคือวิทยาศาสตร์

¹บุญสนอง บุญโยทยาน, มนุษย์กับสังคม (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2510), หน้า 21.

²บรรพต วีระสัย, สังคมวิทยา มานุษยวิทยา แนวคำบรรยาย มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 15.

แขนงหนึ่ง³

ประวัติความเป็นมาของวิชาสังคมวิทยานั้นมีมานานแล้วนับตั้งแต่แรกเริ่มของอารยธรรม⁴ ซึ่งเป็นเรื่องของสังคมที่มนุษย์ให้ความสนใจ มีข้อเขียนของ Plato และขงจื้อ รวมทั้งพระพุทธเจ้า ที่ได้ให้ความรูทางสังคมวิทยา ทั้งสามท่านนี้ใคร่แจ้งเห็นจริงในสภาพของชีวิตมนุษย์ในทุกแง่ทุกมุม โดยอาศัยการค้นคว้าหาความเท็จจริงทางสังคม (Social fact) ว่าอะไรคืออะไร และให้ข้อคิดที่ถูกต้องที่ควร คำนึงจะเห็นได้ว่า การแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสังคมมนุษย์มีมานานแล้ว แต่สังคมวิทยาเพิ่งจะแยกออกเป็นวิชาหนึ่ง คือเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ว่าด้วยสังคมมนุษย์ ราวร้อยปีมานี้เอง ความรู้สึกกันอย่างจริงจัง เริ่มมีในคริสต์ศตวรรษที่ 19⁵ ภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม และเกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ อาชีพ ระบบความคิด ความขัดแย้งคุณค่า และการแข่งขัน การยึดมั่นในระเบียบการดำเนินชีวิตทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง มีปัญหาที่กระทบกระเทือนทั้งสังคม ปัญหาต่าง ๆ เช่น ความยากจน ปัญหาครอบครัว อาชญากรรม ฯลฯ ผู้ที่ริเริ่มให้มีการศึกษาสังคมอย่างจริงจัง เป็นผู้ที่มีความเป็นห่วงในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เช่น August Comte และ Durkheim นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส และ Max Weber นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ถือว่าเป็นผู้ริเริ่มให้ความสำคัญแก่วิชาสังคมวิทยา และได้ทำให้มีการศึกษากันอย่างแท้จริง

วิชาสังคมวิทยามีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ⁶

1. เป็นศาสตร์ว่าด้วยสังคม (Social Science) ไม่ใช่ศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science)

³บุญสนอง บุญโยทยาน, เรื่องเดิม, pp. 12 - 13.

⁴สุพัศรา สุภาพ, สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2 พระนคร. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 1.

⁵ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "แนวและขอบเขตการศึกษาวิชาสังคมวิทยา," วารสารสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ คณะรัฐศาสตร์ครบรอบ 20 ปี หน้า 105 - 106.

⁶สุพัศรา สุภาพ, เรื่องเดิม, pp. 4 - 6.

2. เป็นศาสตร์ที่บอกลักษณะว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะเป็นสิ่งดีหรือเลว ผิดหรือถูก
3. เป็นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ของสังคมมนุษย์
4. เป็นนามธรรม ไม่มีตัวตน เช่น ศึกษาสังคมในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น สถาบัน ค่านิยม ฯลฯ หรือศึกษสงคราม ในฐานะทั่วไปที่เป็นปรากฏทางสังคม ไม่ใช่สงครามเฉพาะแห่ง
5. เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมโดยทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจง
6. เป็นวิชาที่มีเหตุผล ที่อาศัยการพิสูจน์ทดลอง
7. เป็นวิชาสังคมศาสตร์ที่มีขอบเขตกว้างขวาง มุ่งจะศึกษาพิจารณาปัจจัยทางสังคมในแง่กิจกรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์

ลักษณะวิชาของสังคมวิทยาคงกล่าวมาแล้ว แสดงถึงการศึกษสังคมในค่านอื่น ๆ ที่แตกต่างจากวิชาของสังคมศึกษาที่สอนในระดับมัธยม วิชาสังคมวิทยาจะมีเนื้อหาสาระพอประมวลได้ดังนี้คือ⁷ "สังคมวิทยาศึกษาการอยู่รวมของมนุษย์เป็นสังคมขึ้นมาด้วยวิธีการใด สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มอย่างไร เสื่อมสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง ทำลาย ขยายขอบเขตความสัมพันธ์ได้อย่างไร จะมีวิธีใดทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์กันเป็นสังคมที่ดี มีความสุขให้แก่มวลสมาชิก"

จากหนังสือ Sociology Today: Problems and Prospects. ของ Merton, Broom & Cottrell⁸ ได้แบ่งสังคมวิทยาออกเป็นแขนงต่าง ๆ คือ

1. สังคมวิทยาการเมือง
2. สังคมวิทยานิติศาสตร์
3. สังคมวิทยาการศึกษา

⁷ พัทธา สายหู, ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม หนังสือชุมนุมมหาวิทยาลัยสำหรับชาวบ้าน อันตัม 3. สำนักพิมพ์เคลสิกไทย พ.ย. 2516. หน้า 12.

⁸ บุญสนอง บุญโยทยาน, เรื่องเกม, ธ. 24.

4. สังคมวิทยาศาสนา
5. สังคมวิทยาครอบครัว
6. สังคมวิทยาศิลปะ
7. สังคมวิทยาวิทยาศาสตร์
8. สังคมวิทยาการแพทย์

ฯลฯ

ในการแบ่งสาขาวิชาแบบของ Merton ไม่ใคร่นิยมใช้กันนัก เพราะจากการศึกษาต่อมา มีผู้สนใจศึกษาวิชานี้มากขึ้น ทฤษฎีและแนวความคิดต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นมากมาย และมีการแบ่งวิชาสังคมวิทยาออกเป็นสาขา (field) ย่อย ๆ ดังนี้⁹

1. การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคม (Individual and Society)
3. การแยกความแตกต่างทางสังคม (Social Differentiation)
4. พฤติกรรมรวม (Collective Behavior)
5. สังคมวิทยาการเมือง (Political Sociology)
6. สังคมวิทยาอุตสาหกรรม (Industrial Sociology)
7. ครอบครัว (Family)
8. ประชากรและมนุษย์นิเวศวิทยา (Population and Human Ecology)
9. ปัญหาชนกลุ่มน้อย (Minorities)
10. สังคมวิทยาชนบท (Rural Sociology)
11. สังคมวิทยาเมือง (Urban Sociology)
12. พฤติกรรมผิด (Deviant Behavior)
13. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

---

⁹ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง, เรื่องเดิม.

หลักสูตรสังคมวิทยาที่ใช้ในระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง พ.ศ. 2510¹⁰

หน่วยที่ 1 บทนำ, ความหมายของสังคม, การจัดระเบียบสังคม, กลุ่มสังคม

หน่วยที่ 2 ลักษณะสังคมไทย, ระบบค่านิยม, สถาบันสังคมไทย, ลักษณะประชากร,
ลักษณะเศรษฐกิจ

หน่วยที่ 3 ปัญหาสังคม และวิชาการแก้ไขปัญหาสังคม

หน่วยที่ 4 การพัฒนาชุมชน

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนวิชาสังคม 16 (สังคมวิทยา) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการการศึกษาชั้นสูง ได้พบว่า แบบเรียนวิชาสังคมวิทยาที่เป็นภาษาไทยและมีคุณภาพสูง มีปริมาณน้อย ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้หนังสือแบบเรียน, ตำราจากต่างประเทศ ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอน และต้องเสียเวลาในการถอดความ อีกทั้งตัวอย่างที่ปรากฏก็ต้องคัดแปลงให้เหมาะกับลักษณะของสังคมไทย สภาพการใช้หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบมีต่างกันไปตามแต่ละวิทยาลัยครู บางแห่งครูได้แต่งตำราเป็นบันทึกคำบรรยายวิชาสังคม 16 หรือคู่มือวิชาสังคม 16 หรือใช้หนังสือจากหน่วยศึกษานิเทศ ที่แจกให้แต่ละวิทยาลัยครูเป็นหลักในการสอน และใช้หนังสืออ่านประกอบเพียง 3 - 5 เล่ม และปรากฏว่าขาดหนังสืออ่านประกอบที่มีคุณค่าและคุณภาพ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่ใช้หนังสืออ่านประกอบอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น - ไม่ได้เห็นความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบว่ามีบทบาทสำคัญช่วยให้นักศึกษาและครูมีความรู้ทันสมัยและกว้างขวางลึกซึ้ง - ไม่ทราบแหล่งที่จะค้นคว้าหนังสืออ่านประกอบ - ไม่นิยมใช้หนังสืออ่านประกอบเพราะมีหนังสือในห้องสมุดไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน - นิยมใช้วิธีได้เด็กทำรายงานกลุ่มอภิปรายมากกว่าให้ศึกษาอ่านเพิ่มเติมด้วยตนเอง - มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการสอน 1 เทอมนั้นสั้นมาก จึงไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทให้การอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชานี้

¹⁰กรมการฝึกหัดครู, แนะแนวการสอน วิชาสังคมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการการศึกษาชั้นสูง พ.ศ. 2510.

หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยามีไม่พอเพียงและส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ใช้เรียน
ในระดับมหาวิทยาลัย มีลักษณะสากล มีศัพท์เฉพาะศาสตร์ทำให้อ่านเข้าใจยาก เช่น ปรากฏ
ในคำปรารภของอาจารย์พัทธา สายหู ว่า "การอ่านตำราทางสังคมศาสตร์ มีความรู้สึก
เหมือนอ่านคัมภีร์ไสยศาสตร์ ซึ่งต้องอาศัยศรัทธามากกว่าความเข้าใจ ยิ่งลึกลึบซับซ้อนก็ยิ่ง
ขลัง แต่ศรัทธาไม่แก้ลาพอกก็เลิกสนใจ"¹¹ นอกจากตำราหรือหนังสืออ่านประกอบวิชา
สังคมวิทยาจะมีอุปสรรคดังกล่าวแล้ว ยังมีจำนวนน้อยและมีคุณภาพไม่ถึงขนาด เช่นมีคำกล่าว
ไว้ในคำนำหนังสือเรื่อง "มนุษย์กับสังคม" ว่า

ไม่มีงานอันใดที่นักสังคมวิทยาจะต้องทำยิ่งไปกว่าการสร้าง
ตำราสังคมวิทยาทั่วไป ที่มีมาตรฐานสูง การที่นวน ๆ ถึงจะมี
ตำราชนิดนี้ออกมาสู่มือนักศึกษาเล่มหนึ่ง แสดงใหญ่เห็นถึงความ
ยากเย็นในการทำงานคานนี้ และเราจะเห็นไควว่า ตำราสังคม
วิทยาที่ปรากฏบนหนังสือของห้องสมุด ที่มีคุณภาพเลิศอยู่เพียง
ไม่กี่เล่ม¹²

ในการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่¹³ จะไม่สอนให้เด็กเรียนรู้การจำ แต่จะสอน
ให้เด็กสามารถคิด กระตุ้นหรือเร้าเด็กให้เกิดความรู้สึกอยากแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธี
การค้นคว้า โดยมีอุปกรณ์ที่เหมาะสม มีหนังสือดี ๆ ประกอบบทเรียน โดยที่เด็กสามารถช่วย
ตนเองได้ และสามารถพัฒนาความรู้ได้ตามสมรรถภาพของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ การอ่าน
ค้นคว้าด้วยตนเอง จะช่วยให้เกิดแนวความคิด เป็นของตนเอง ที่มีเหตุผล และช่วยให้ศึกษา
บทเรียนได้กว้างขวางลึกซึ้งขึ้น เช่นที่ Farrant ได้กล่าวถึงส่วนดีของหนังสืออ่านประกอบ
ไว้ดังนี้ คือ

¹¹ พัทธา สายหู, เรื่องเดิม, "ความน่า."

¹² บุญสนอง บุญโยทยาน, เรื่องเดิม, p. คำนำ ข.

¹³ Edwin Fenton, The New Social Studies (New York: Holl and
Winston, Inc., 1966.

ถ้าครูได้วางถึงหนังสือต่าง ๆ ที่สามารถใช้ประกอบการเรียน
 คอยแล้ว ยอมทำให้เด็กเรียนสนใจและรู้สึกกระหายใคร่จะอ่าน
 ประกอบบทเรียนใดก็ตามที่เด็กเรียนที่ไม่มีผู้แนะนำหนังสือให้ ดังนั้น
 จึงถือเป็นหน้าที่สำคัญของครูในการกระตุ้น ส่งเสริมนักเรียนให้
 อ่านหนังสือประกอบบทเรียนมาก ๆ ไม่ว่าจะ เป็นในเวลาเรียน
 หรือนอกเวลาเรียนก็ตาม¹⁴

ในปัจจุบันนี้ ถ้าครูสั่งคณิตศึกษาใช้วิธีสอนแบบเดิม นักเรียนเป็นเพียงผู้รับฟังและ
 จดจำสิ่งที่ครูบอกหรือสอนจะไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ไม่ส่งเสริมวินัยของตนเอง
 เพราะจะกระทำตามครูสั่งเท่านั้น และวันที่จบจากโรงเรียนจะเป็นวันที่ฉลาดที่สุด และจะ
 โง่งลงทุก ๆ วัน เพราะไม่รู้จักคิดหรือค้นคว้าหาความรู้ใดด้วยตนเอง ดังนั้น ในปัจจุบัน
 นักการศึกษาจึงได้ปรับปรุงแก้ไขวิธีสอน พิจารณาหาเครื่องช่วยสอนเช่นวิธีสอนแบบให้ฝึกทำ
 (Laboratory Method) หรือทำงานเป็นหมู่ (Cooperative Group Patterns)
 นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้ เช่น การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน วิธีสอน
 แบบนี้จะเห็นได้ว่า หนังสืออ่านประกอบในแต่ละหัวข้อของเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตร จะเริ่ม
 มีบทบาทสำคัญขึ้น¹⁵ ครูสั่งคณิตศึกษาจะใช้แบบเรียนเพียง 1 เล่มหรือมีหนังสือคนคว่าเพิ่มเติม
 เพียงสองสามเล่ม จะไม่เพียงพอ เพราะจะเป็นการหยุดยั้งอยู่กับที่ ขณะที่โลกมีความเคลื่อนไหว
 ไหวเปลี่ยนแปลง หรือทำให้ความรู้มีแคบและจำกัด เป็นการบั่นทอนความเจริญของนักศึกษ
 ที่ควรจะมีได้ การแนะนำหนังสืออ่านประกอบให้นักศึกษา จะมีประโยชน์ เป็นการส่งเสริมให้
 นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้ครูตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ในการค้นคว้าหาความ
 รู้ในวิชาที่สอนเพิ่มเติม และพร้อมในการสำรวจอุปกรณ์ประกอบการสอนชนิดต่าง ๆ เพื่อ

¹⁴ J.S. Farrant Principles and Practices of Education (London:
 Group Limited, 1970), p. 134.

¹⁵ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, การใช้วัสดุอุปกรณ์สำหรับสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ เอกสาร
 ประกอบการสัมมนาอาจารย์หัวหน้าหมวดสังคมศึกษาในระดัมหาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ. (สิงหาคม, 2516)

ประโยชน์ในการเรียนการสอน¹⁶

คุณประโยชน์ในการอ่านหนังสือประกอบนั้นมีมาก เพราะทำให้เป็นผู้มีความรู้จริง มีความรู้สึกซึ่ง และกว้างขวาง แต่นักศึกษามักอ้างว่าหาเวลาอ่านหนังสือไม่ได้ เพราะ จำนวนหนังสือที่ต้องอ่านชนิดที่เป็นแบบเรียนก็มีมาก การทำรายงาน การค้นคว้า และการอ่าน เพื่อที่จะให้สอบไล่ได้ก็แทบจะไม่มีเวลาอยู่แล้ว แต่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านแล้ว ปรากฏว่า ถ้าอ่านเพียงวันละ 15 นาทีเท่านั้น ก็จะสามารถอ่านได้ปีละ 20 เล่ม และทันเล่มตลอด ชีวิตเรา โดยที่เราใช้เวลาวันละเล็กน้อยโดยไม่ยัดวันประกันพรุ่ง¹⁷

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาควรเน้นให้นักเรียนเข้าใจคุณค่าของการอ่านและฝึกให้นักเรียน มีทักษะในการอ่านจนเป็นนิสัยช่วย เพื่อจะได้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ของ สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้าทางวิชาการอย่างรวดเร็ว

มูลเหตุจูงใจในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชา สังคม 16. (สังคมวิทยา) ใบระกำประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" มีอยู่หลายประการ ประการแรก วิชาสังคมวิทยาเป็นวิชาที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ศึกษา ช่วยให้มีใจกว้าง ขวาง เข้าใจเรื่องของคนและสังคม เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถูกต้อง และเข้าใจตนเอง เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลง นับแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 วิชาสังคมวิทยาได้มีความสำคัญขึ้น บุคคลจำนวนมาก หันมาสนใจเรื่องเกี่ยวกับสังคม เช่น โครงการกลับสู่ชนบท การสร้างกลุ่มต่าง ๆ ศูนย์ต่าง ๆ กลุ่มผลประโยชน์ ความขัดแย้ง การต่อรองการรวมพลัง การปลุกระดมมวลชน และในขณะนี้ เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของวิถีทางประชาธิปไตย ความไม่สงบในบ้านเมือง การเรียกร้อง การประท้วงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ ผู้ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสังคมวิทยาจะเข้าใจเหตุการณ์ได้มาก

¹⁶Samual Baskin, Higher Education: Some New Development (New York: McGraw-Hill) Books Company, 1965), pp. 196 - 200.

¹⁷สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงษ์, "เพียง 15 นาทีเท่านั้น ถึงพันเล่ม" อักษรศาสตร์วิจารณ์, ฉบับที่ 10 ปีที่ 1 (มีนาคม, 2517), หน้า 22 - 23.

กว่าผู้อื่น และผู้ที่ไ้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางและถูกต้องกล่าวคือ เลือกอ่านหนังสือเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมที่มีปริมาณพิมพ์สูงในขณะนี้ยังมีวิจารณ์ญาณจะช่วยให้การเรียนวิชาสังคมวิทยามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประการที่สอง ผู้วิจัยได้รับราชการสอนวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษา ได้ทำการสอนวิชาสังคมวิทยาเป็นเวลา 6 ปี เห็นว่าเป็นวิชาที่น่าสนใจ และต้องศึกษาค้นคว้าอ่านหนังสือค่านี้อยู่เป็นประจำ ได้พบว่าหนังสืออยู่หลายประเภท และบทความต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์นำมาประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยาบางหน่วยได้ แต่มีปัญหาลึกเกี่ยวกับการพิจารณาและเลือกใช้หนังสืออ่านประกอบที่มีคุณภาพเหมาะสม จึงต้องการสำรวจหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา และวิเคราะห์ให้เห็นว่า ในบทเรียนหน่วยหนึ่งควรจะใช้หนังสืออ่านประกอบอะไรบ้าง ผลของการวิจัยนี้ จะช่วยให้ผู้ที่เริ่มเป็นครูใหม่ หรือครูผู้ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติม ได้เลือกใช้หนังสืออ่านประกอบอย่างมีหลักเกณฑ์ตรงตามความประสงค์ในเวลาอันรวดเร็ว และจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะจัดหาหนังสือที่เป็นประโยชน์ทางสังคมวิทยาของผู้เขียน และสำนักพิมพ์ที่ใดแนะนำไว้

ประการที่สาม ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและบรรณารักษ์ห้องสมุด ที่จะเลือกซื้อหนังสือที่มีคุณค่าและมีประโยชน์เพื่อแนะนำให้นักศึกษาได้คนควาอ่านได้ควยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณภาพของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา ในด้านการจัดทำรูปเล่ม ความสอดคล้องของเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตร และความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค ความเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบและวิธีใช้หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยาของครู และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงเนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยจะเป็นการสำรวจและรวบรวมรายชื่อหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคม 16. (สังคมวิทยา) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงของกรมการฝึกหัดครู เพื่อนำเสนอให้ครูและนักศึกษาได้เลือกใช้ตามความเหมาะสม และความสะดวก
2. หนังสืออ่านประกอบที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นหนังสือที่ใช้ทั่วไปตามมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เขียนรวบรวมไว้ตามแหล่งต่าง ๆ เท่าที่จะพิจารณา เห็นว่ามีคุณประโยชน์เหมาะที่จะนำมาเป็นหนังสืออ่านประกอบรวมทั้งหนังสือที่ครูผู้สอนได้อ่านประกอบและเสนอแนะไว้
3. ขอบจำกัดของการวิจัยคือ หนังสือที่นำมาวิจัยอาจมีจำนวนไม่ครบถ้วน หนังสือบางเล่มอาจใช้ประกอบเนื้อหาได้ทุกบท และหนังสือบางเล่มอาจใช้อ่านประกอบได้เฉพาะเนื้อหาบางตอน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ครูผู้สอนวิชาสังคมวิทยาจะได้ทราบว่า หนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา มีจำนวนมากเพียงพอรึหรือไม่ และจะได้ทราบถึง ข้อดีข้อบกพร่องของหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. นักศึกษาจะได้ทราบแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
3. จะเป็นแนวทางในการจัดห้องสังคมศึกษาหรือห้องสมุด ในสถาบันวิทยาลัยครู ทั่วประเทศ ในการจัดหาหนังสืออ่านประกอบวิชาสังคมวิทยา เพื่อบริการแก่นักศึกษาและครู
4. จะเป็นแนวทางให้ผู้ใช้มีความสนใจ ที่จะทำการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ต่อไป

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน คู่มือครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมวิทยา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

2. สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสังคมวิทยา จำนวน 21 คน ในวิทยาลัยครู 7 แห่ง ในพระนคร โดยใ้แบบสอบถามเปิด
3. สํารวจและรวบรวมรายชื่อหนังสือที่จะนำมาใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบวิชาได้
4. ศึกษาลักษณะหนังสืออ่านประกอบอย่างละเอียด แล้วนำมาตั้งเกณฑ์ประเมินค่า
5. วิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบเฉพาะที่เห็นสมควร โดยให้คะแนนตามเกณฑ์แล้วนำมาคิดเป็นร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย นำเสนอเป็นรายการ และตารางพร้อมทั้งตีความหมายของข้อมูล

คำจำกัดความ

วิชาสังคมวิทยาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง หมายถึงวิชาสังคม 16 ที่สอนในระดับ ป.กศ. ชั้นสูง ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ใช้เวลาเรียน 1 เทอม ประมาณ 3 เดือน

หนังสืออ่านประกอบ หมายถึงหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคม 16 (สังคมวิทยา)

ครูสังคมศึกษา หมายถึงครูผู้ทำการสอนสังคมศึกษาและเป็นผู้ที่ทำการสอนวิชาสังคมวิทยา (สังคม 16) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ในระดับวิทยาลัยครู ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยครู หมายถึงวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยครู 7 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครูธนบุรี